

Картотека дидактичних ігор для дітей старшого віку

Зміст

1. Дидактичні ігри з національно - патріотичного виховання.....	1 - 5 ст.
2. Дидактичні ігри з економічного виховання....	6 - 10 ст.
3. Дидактичні ігри з ОБЖД.....	11 - 15 ст.
4. Дидактичні ігри з валеології.....	16 - 20 ст.
5. Дидактичні ігри з граматики.....	21 - 25 ст.
6. Дидактичні ігри з логіко - математичного розвитку.....	26 - 30 ст.
7. Дидактичні ігри з мовленнєвого розвитку.....	30 - 35 ст.

Дидактичні ігри з національно-патріотичного виховання

1.

“Найдорожче”

Мета: формувати у дітей розуміння поняття «Батьківщина»; розкрити його загальну сутність – люди з різних країн і різної національності ставляться до своєї батьківщини, як до матері; виховувати любов до рідної землі.

Хід гри

Вихователь. Рідний край є не лише у нас, людей, а й у тварин. Він є навіть у маленького равлика. Коли людина перебуває далеко від рідної землі, вона сумує за нею. А тепер уявіть, що вам довелось опинитися далеко від рідного дому. Щоб ви хотіли отримати від матусі і чому саме це?
Діти обґрунтовують свої відповіді.

2.

“Народні перлини”

Мета: розширювати знання дітей про Батьківщину; розвивати пізнавальний інтерес до усної народної творчості (прислів'я, приказки); виховувати ціннісне ставлення до рідного краю.

Матеріал: (прислів'я та приказки).

**Людина без Батьківщини – як пташка без крил.
За рідною землею і в небі сумно.
Кожному мила своя сторона.
Де рідний край, там і під ялиною рай.
Той вітчизну любить, хто їй служить.
Батьківщина славить тих, хто трудиться.
У рідному домі і вода солодка.**

Хід гри

Варіант 1. Вихователь промовляє початок прислів'я, а діти закінчують.

Варіант 2. Вихователь дає довільний набір слів із відомого прислів'я, а діти складають їх правильно.

3.

“Обереги мого краю”

Мета: поглиблювати знання дітей про обереги рідного краю; вчити розповідати про них; розуміти їхнє символічне значення; виховувати почуття приналежності до українського народу, до його духовної та матеріальної культури.

Матеріал: розрізані на частини зображення калини, верби, рушника, вінка, сорочки-вишиванки.

Хід гри

Дітям роздають різні картинки – з них треба скласти предмет. Потім кожен розповідає про свій оберег.

4.

“Україна”

Діти викладають за допомогою мотузки карту України і відгадують загадку пр. Україну. А відтак вони складають слова «Україна» та «українці» за допомогою кубиків Зайцева.

Робота з картою України. Діти тримають в руках картки з назвами міст України. Потрібно знайти ці міста на карті та накрити їх відповідною карткою-назвою. Рідне місто діти накривають зображенням герба.

Фізкультхвилинка «Ми одна сім'я» (у колі)
В нашій групі ми сім'я. Раз, два, три (плескаємо в долоні).
Ми, і ви, і ти, і я (вказуємо на себе і на товариша).
Раз, два, три (плескаємо в долоні).
Усміхнись тому, хто поряд. Ми – одна сім'я. (Повторюємо спочатку, замінюючи слово «усміхнись» на «подружись», «обніми»).

Малювання. «Улюблені міста мого міста». Обговорення малюнків.

5.

“Священні символи”

Мета: розширювати знання дітей про державні символи України – Герб, Прапор, Гімн, про герб свого міста; виховувати повагу до них; почуття приналежності до свого народу.

Матеріал: зображення Герба, Прапора України, герба рідного міста, запис Гімну України.

Хід гри

Дітям пропонують по черзі розглянути зображення державних символів України, а також герб свого міста, описати їх і пояснити, що означають такі символи – позначення. Наприкінці діти, стоячи, слухають Гімн України (у запису).

Дидактичні ігри з економічного виховання

6.

"Продуктова крамниця"

Мета: вправляти дітей у називанні відділів продуктової крамниці: «М'ясний», «Молочний», «Хлібний» тощо.

Матеріал: кошик із предметними картинками «Продукти харчування», лялька Червона Шапочка.

Хід гри

Вихователь говорить, що Червона Шапочка повернулась із крамниці з покупками. Діти мають визначити, які відділи вона відвідала. Вихователь дістає з кошика картки із зображенням продуктів харчування, а діти називають відповідні відділи крамниці

7.

"Квітова крамниця"

Мета: учити дітей послідовного здорового обстеження предмета й опису його форми із зазначенням пропорцій, кольору, відтінку, бачити ціни та оплачувати товар, який сподобався.

Матеріал: листя, квіти, цінники.

Хід гри: Листя та квіти розміщують на столі. На початку гри роль продавця виконує вихователь. Діти по черзі підходять й описують квітку або листочок (за зовнішніми ознаками), який бажають купити. Дивляться на цінники, та визначають, чи вистачить їм грошей на покупку. Надалі "продавцями" можуть стати всі діти по черзі.

"Професії"

8.

Мета: закріплювати знання дітей про професії людей, їхню важливість і значущість у нашому житті; розвивати увагу, пам'ять, мовлення.

Матеріал: картинки із назвами професій; віддієслівні іменники - назви професій.

Хід гри: Вихователь роздає кожній дитині по картинці. Дітям пропонують прочитати свої слова на картинці та утворити пару.

**Кухар-варить;
учитель-навчає;
будівельник-будує;
художник-малює;
музикант-грає;
продавець-продає...**

9.

"Що є важливішим?"

Мета: закріплювати вміння орієнтуватись у поняттях "предмети розкоші" та "життєво необхідні предмети; вчити диференціювати предмети за ступенем їхньої значущості.

Матеріал: роздаткові картинки з зображенням різних предметів, кольорові фішки.

Хід гри: у грі бере участь 2-3 дитини. Кожному з них дається картка із зображенням предметів, які використовують люди у різних життєвих ситуаціях.

1. Закрити фішками предмети, які не є життєво необхідними для людини, а є предметом розкоші.

2. Закрити фішками іншого кольору предмети, які щоденно необхідні для життя людини.

Пояснити свою думку.

"Імпорт та експорт"

10. Мета: розкрити дітям необхідність обміну продуктами праці між людьми; дати первинні елементарні уявлення про товарообмін між країнами: що товари, які їдуть з нашої країни називаються експортними; товари, які приїжджають до нас із інших країн називаються імпорними.

Матеріал: карта світу; два потяга; товари, які є або виготовляються у нашій країні; товари, які виготовляються у інших країнах; роздаткові картинки.

Хід гри: вихователь пропонує дітям розглянути країну світу. Пояснює, що є багато країн і у кожній країні є свої продукти та предмети, яких може не бути у інших країнах. Діти розглядають роздаткові картинки, обирають, які продукти імпортують у нашу країну, а які екпортують із нашої, вставляють їх у відповідні потяги.

Five children are climbing a large brown tree trunk. From top to bottom: a boy in a blue shirt, a girl in a pink shirt, a boy in a green shirt, a girl in a pink shirt, and a boy in an orange shirt. They are all smiling and looking towards the right.

Дидактичні ігри з ОБЖД

11.

"Можна чи ні?"

Мета: закріпити знання про правила протипожежної безпеки; розвивати увагу, пам'ять, сенсорні здібності.

Матеріал: фішки із зображенням різних ситуацій, предметів (сірники, праска, розетка, телевізор, запальничка, м'яч, лялька, конструктор, машинка...); червоні та зелені кружечки.

Хід гри: дітям пропонують накрити зеленими кружечками ті предмети, з якими можна гратися, а червоними - з якими не можна.

12. Дослід із свічкою "припинення горіння без доступу повітря"

Мета: закріпити знання дітей про вживання запобігних заходів у випадку пожежі; розвивати пам'ять, увагу; виховувати дбайливе ставлення до свого життя та життя оточуючих.

Матеріал: свічка; ємність із кришкою; сірники.

Хід гри: вихователь запалює свічку і ставить її в ємність, потім накриває щільно кришкою. Відкриває кришку - свічка потухла.

Висновок: горіння припиняється, якщо до нього немає доступу повітря (кисню).

13.

"Їстівні та не їстівні гриби"

Мета: ознайомити дітей з основними видами грибів; закріпити знання про гриби, що можна їсти, та ті що є небезпечними; пояснити чому не усі гриби можна їсти.

Матеріал: їжачок; кошик; роздаткові картинки із грибами.

Хід гри: діти повинні допомогти їжачку назбирати у свій кошик лише їстівні гриби, а отруйні гриби залишити на галявині. Діти довго розглядають картинки з зображенням різних грибів, після чого обирають і складають у кошик смачні, нешкідливі гриби, допомагаючи цим їжачку.

14.

" Ми - водії "

Мета: закріплювати знання дітей про правила дорожнього руху; розвивати увагу, пам'ять, мислення, сенсорні здібності.

Матеріал: аркуш у клітинку з намальованою машиною у лівому нижньому кутку.

Хід гри: вихователь пропонує записати маршрут машини (графічний диктант, наприклад: 3 клітинки праворуч, 2 клітинки доверху, 2 клітинки ліворуч тощо).

15.

"Розмалюй дорожній знак"

Мета: узагальнити знання дітей, здобуті протягом перебування у садочку з правил дорожнього руху; закріплювати знання дорожніх знаків; розвивати пам'ять увагу, творчі здібності.

Матеріал: дорожні знаки, чорно-біле зображення дорожніх знаків.

Хід гри: вихователь показує дорожній знак, діти називають його. Після чого педагог пропонує дітям вибрати між дорожніх знаків "добрі" та розфарбувати їх

Дидактичні ігри з валеології

16.

"Корисно чи ні?"

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля; вчити оберати продукти, які корисні для людини, та продукти, які шкодять людському організму; активізувати словник назвами їжі, продуктів; розвивати увагу, сенсорні здібності.

Матеріал: картки із зображенням їжі, продуктів; фішки (плюсик та мінус).

Хід гри: діти розкладають перед собою картки із зображенням різних продуктів (корисних і шкідливих). За допомогою спеціальних фішок визначають, що корисно їсти дитині, людині, а що - ні. Пояснюють свій вибір.

17.

«КВІТКА ЗДОРОВ'Я»

Мета: дати дітям знання про складові здорового способу життя та їх значення для здоров'я: користь праці, рухів, харчування, природи, злагоди в родині; шкідливість тютюнової та алкогольної залежності; виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я.

Матеріал: квітка з пелюстками.

Хід гри: дитина обирає пелюстку будь-якого кольору, на зворотній стороні якої намальована певна складова способу життя. Дитина повинна за малюнком розповісти все, що вона про це знає.

18.

«МАЛЯТА-ЗДОРОВ'ЯТА»

Мета: закріпити знання дітей про здоровий спосіб життя, його складові; виховувати бажання у дітей турбуватися про своє здоров'я і бути здоровим.

Матеріал: сюжетні малюнки із зображенням корисних для здоров'я дій.

Хід гри: діти роздивляються сюжетні картинки, характеризуючи вчинки героїв із точки зору дбайливого чи недбайливого ставлення до їхнього здоров'я, аргументуючи свою думку.

«НОСИКИ, ВУШКА МАЄМО, — МИ ПРО НИХ 19. ПОДБАЄМО»

Мета: вчити дітей давати оцінку діям однолітків щодо недбайливого ставлення до органів нюху і слуху; вчити розуміти небезпечність такого поведіння для здоров'я; виховувати у дітей бажання правильно поводитися із органами нюху і слуху.

Матеріал: картинки із зображенням дітей у різних ситуаціях.

Хід гри: діти роздивляються картинки із зображенням однолітків у різних життєвих ситуаціях, характеризують ці ситуації і певну поведінку героїв із точки зору дбайливого ставлення до органів нюху та слуху.

20.

«АБЕТКА ЗДОРОВ'Я»

Мета: закріпити знання дітей про частини тіла та їхні функції; виховувати дбайливе ставлення до власного тіла.

Матеріал: паперовий круг із зображенням початкових літер назв частин тіла і обертовою стрілкою в центрі.

Хід гри: дитина обертає стрілку в центрі диска. За літерою, на якій зупиниться стрілка, розповідає все, що вона знає про відповідну частину тіла.

Дидактичні ігри з граматики

21.

"Придумай речення"

Мета: формувати вміння будувати речення з прийменниками та сполучниками за схемами про осінь, зиму, весну, літо; розвивати увагу, пам'ять, мислення, мовлення, творчі здібності.

Матеріал: схеми речень.

Хід гри: вихователь демонструє схеми речень, а малята, дивлячись на них, складають речення про певну пору року.

22.

"Один - два - п'ять"

Мета: закріплювати вміння дітей складати словосполучення зі слів, знання про транспорт; розвивати пам'ять, увагу, мислення.

Матеріал: м'яч.

Хід гри: Дорослий називає професію, пов'язану із транспортом, і кидає м'ячик дітям. Гравець, який упіймав м'ячик, складає словосполучення з названого ведучим слова і слів "два", "п'ять". Наприклад, вихователь називає слово "шофер". Дитина каже: "Два шофери, п'ять шоферів"; "велосипедист" - "два велосипедисти, п'ять велосипедистів"... Гра триває, з різними словами.

23.

"НА - під - у"

Мета: учити дітей добирати до слів прийменники "на", "під", "у"; закріплювати знання дітей про назви меблів; розвивати увагу, пам'ять, мовлення, сенсорні здібності.

Матеріал: ілюстрації меблів.

Хід гри: вихователь пропонує до ілюстрацій, що позначають меблі, додавати прийменники "на", "під", "у", узгоджуючи з ними слово (наприклад: стіл - на столі - під столом - у столі; ліжко - на ліжку - під ліжком - у ліжку тощо).

24.

"Продовж слово"

Мета: вправляти у вимовлянні назв птахів;
розвивати вміння читати, увагу, пам'ять,
мовленнєвий апарат.

Матеріал: картки із складами (си-, зо-, го-, во-, со-,
дя-, сні-, лас-, ле-, жай-, го- тощо.

Хід гри: дітям пропонують пригадати дику пташку за
першими складом її назви.

25.

"Квітка - алфавітка"

Мета: закріпити навички правильного читання; формувати вміння розуміти прочитане; групувати картинки за родовими ознаками; розвивати зв'язне мовлення, творчі здібності; виховувати любов до природи.

Матеріал: предметні картинки; слова; "квітка - алфавітка".

Хід гри: педагог пропонує прочитати назви груп слів, прочитане слово виставити біля потрібної картинки; прочитати слова кожної групи.

Ускладнення: збільшувати кількість складних слів.

Дидактичні ігри з логіко-математичного розвитку

26.

«Збери у кошик»

Мета: вправляти у рахунку до п'яти; вчити порівнювати дві групи предметів, додаючи до меншої групи відсутній предмет або прибираючи з більшою групи зайвий; вчити орієнтуватися в просторі.

Матеріал: площинні зображення овочів і фруктів, кошики.

Хід гри: ведучий пропонує дітям зібрати овочі і фрукти в кошик. Діти розкладають в ряд огірки і помідори. Порівнюємо їх за кількістю. Чого більше? (менше). На скільки огіроків більше, ніж помідор? Що потрібно зробити, щоб помідор стало стільки, скільки огіроків? При цьому уточнюємо, як вийшло 3 помідора? Як вийшло число 3?

27.

«Мої перші цифри»

Мета: закріплювати вміння співвідносити число з цифрою, закріплювати знання числового ряду від одного до семи.

Матеріал: цифри, картки з різною кількістю предметів.

Хід гри: у кожної дитини картки з різними цифрами від 1 до 7 і картки з різною кількістю предметів. За сигналом вихователя діти знаходять кілька карток з кількістю предметів, відповідним цифрі. У другому варіанті гри діти беруть по одній цифрі і ходять по групі. За сигналом дорослого стають по порядку від 1 до 7, називають свої цифри.

28.

«Встигни вчасно»

Мета: Продовжувати закріплювати поняття часу; розвивати почуття часу, вчити регулювати свою діяльність у відповідності з часовим інтервалом; виховувати допитливість.

Матеріали: матеріали гри «Колумбово яйце»; пісочний годинник.

Хід: На столі у вихователя картинкою вниз лежить 10 карток (з гри «Колумбово яйце»)

Діти розбиваються на пари. Вихователь пропонує взяти конверти з розрізаними частинами і зібрати з них картинку за 3 хвилини (показує пісочний годинник). Вихователь перевіряє, чи всі діти встигли виконати завдання, і нагадує про важливість вміння укладатися в заданий час.

29. **«Назви попереднє і наступне число»**
Мета: Вчити називати попереднє і наступне число для кожного числа натурального ряду в межах 10

Матеріали: Картки з зображенням кіл (від 1 до 10), набори з 10 карток з колами (від 1 до 10).

Хід: У кожної дитини картка з зображенням кіл (від 1 до 10) і набір з 10 карток з колами (від 1 до 10).

Вихователь пояснює дітям: «У кожного числа є два сусіда-числа: молодше менше на один, вона стоїть попереду і називається попереднім числом; старше більше на один, вона стоїть попереду і називається наступним числом. Розгляньте свої картки і визначте сусідів числа».

Діти знаходять попереднє і наступні числа до зображеного на картці числа кіл і закривають порожні квадрати картокою з певною кількістю кіл. Після виконання завдання діти пояснюють: яке число попереднє та наступне до зазначеного числа у них на картці і чому ці числа стали сусідами

«Пори року»

30.

Мета: Закріплювати уявлення про пори року і місяцях осені.

Матеріали: модель пори року.

Хід: Вихователь показує дітям модель «Пори року»: квадрат, розділений на 4 частини (пори року), забарвлені в червоний, зелений, блакитний і жовтий кольори. Жовтої сектор розділений ще на 3 частини, забарвлені в світло-жовтий, жовтий і жовто-коричневий.

Вихователь запитує у дітей: «Скільки всього пір року? Назвіть їх по порядку. (Показує пори року на моделі, уточнюючи колір.)

Покажіть на модель осінь. На скільки частин поділене цей час року? Як ви думаєте, чому тут 3 частини? Які місяці осені ви знаєте? Останній місяць осені - листопад. Назвіть місяці осені по порядку». (вересень, жовтень, листопад.)

Вихователь показує місяці на моделі.

Дидактичні ігри з мовленєвого розвитку

31. "Визнач послідовність подій та склади цікаву розповідь"

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля; розвивати мовленнєвий апарат, мислення, творчі здібності.

Матеріал: 4 картки (1 - тато, сидять за столом, матуся насипає їсти; 2 - дівчинка з матусею їдуть; 3 - дівчинка з матусею у супермаркеті; 4 - дівчинка допомагає готувати обід).

Хід гри: дітям потрібно визначити послідовність подій і скласти цікаву розповідь (одна дитина починає, інша продовжує, по одному реченню).

32.

"Упізнай за силуетом"

Мета: продовжувати збагачувати активний словник на основі знань та уявлень про довкілля; активізувати словник назвами городніх рослин; учити упізнавати овочі, фрукти чи ягоди за силуетом; розвивати мовленнєвий апарат, пам'ять, сенсорні здібності.

Матеріал: картки із зображенням фруктів, овочів, ягід; картка із зображенням силуетів городини.

Хід гри: діти впізнають овоч, фрукт чи ягоду за силуетом. Відповідають усно або закривають силует, що впізнали, картою із відповідним кольоровим зображенням.

33.

"Різнокольорові листочки"

Мета: збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля; продовжувати ознайомлення зі словами - назвами та словами - ознаками, характерними для осені.

Матеріал: різнокольорові листочки.

Хід гри: ведучий дає завдання на осінніх різнокольорових листочках.

У кого червоні листочки, ті пригадують ознаки осені.

У кого зелені, ті пригадують вірші або пісеньку про осінь.

У кого помаранчеві листочки, ті називають перелітних пташок.

У кого кольорові листочки, ті розповідають, як тварини готуються до зими.

34.

"Знайди відповідний колір"

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля; закріплювати знання назв місяців, уміння співвідносити їх з відповідним кольором; розвивати увагу, пам'ять, мислення, сенсорні здібності.

Матеріал: кружечки різного кольору (4 набори).

Хід гри: вихователь об'єднує дітей у 4 команди, пропонує викласти ознаки місяців за кольором, пояснити, чому саме так виклали. Чия команда швидше і правильно викладе, та і переможе.

35.

«УМІЙ СКАЗАТИ — УМІЙ ЗМОВЧАТИ»

Мета: учити дітей етикету спілкування, уміння цікаво розповідати про щось та вислуховувати свого співрозмовника, не перебиваючи; виховувати делікатність, тактовність.

Хід гри: гра проводиться в парах. Вихователь пропонує дітям розповісти або поділитись чимось цікавим. Один розповідає, а другий слухає. Потім діти міняються місцями.